

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
930-24

meddelad i Stockholm den 7 februari 2025

KLAGANDE

Farsta stadsdelsnämnd i Stockholms kommun
Box 113
123 22 Farsta

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 30 januari 2024 i mål nr 5264-23

SAKEN

Bistånd enligt socialtjänstlagen

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens avgörande och förvaltningsrättens avgörande i den överklagade delen samt visar målet åter till förvaltningsrätten för ny prövning.

BAKGRUND

1. Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av kommunen dels för sin försörjning (försörjningsstöd), dels för sin livsföring i övrigt.
2. AA ansökte om ekonomiskt bistånd till bl.a. kostnader för internet.
3. Tillgång till internet innefattas inte i de behov som kan täckas av bistånd i form av försörjningsstöd. Bistånd till kostnader för internet kan dock lämnas inom ramen för bistånd för den enskildes livsföring i övrigt (HFD 2017 ref. 23).
4. Farsta stadsdelsnämnd i Stockholms kommun avslog AAs ansökan med hänvisning till att hon inte hade stått till arbetsmarknadens förfogande. Stadsdelsnämnden menade att hon genom att tacka nej till en erbjuden förskoleplats hade fördröjt sitt inträde på arbetsmarknaden.
5. AA överklagade till Förvaltningsrätten i Stockholm som upphävde stadsdelsnämndens beslut och visade målet i den delen åter till nämnden för ny prövning. Stadsdelsnämnden överklagade till Kammarrätten i Stockholm som avslog överklagandet.
6. Domstolarna var av uppfattningen att det av lagtexten framgår att skyldigheten att stå till arbetsmarknadens förfogande endast gäller rätten till försörjningsstöd och alltså inte rätten till bistånd för livsföringen i övrigt. Enligt domstolarna får således en ansökan om bistånd till kostnader för internet inte avslås med hänvisning till att den sökande inte har stått till arbetsmarknadens förfogande.

YRKANDEN M.M.

7. *Farsta stadsdelsnämnd i Stockholms kommun* yrkar att nämndens beslut ska fastställas.
8. AA vidhåller sin ansökan om bistånd och menar att hon har haft godtagbara skäl att tacka nej till den erbjudna förskoleplatsen.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Frågan i Högsta förvaltningsdomstolen**

9. Frågan är om det för rätt till ekonomiskt bistånd till kostnader för internet får krävas att den sökande står till arbetsmarknadens förfogande.

Rättslig reglering m.m.

10. Enligt 4 kap. 1 § första stycket socialtjänstlagen (2001:453) har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.
11. Av paragrafens andra stycke framgår att den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd enligt första stycket om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande. Vidare framgår att den enskilde har rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande, om det finns godtagbara skäl.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

12. Förvaltningsrätten och kammarrätten gör gällande att bestämmelsen i andra stycket i 4 kap. 1 § socialtjänstlagen innebär att det beträffande annat bistånd än försörjningsstöd inte är tillåtet att ställa upp ett krav på att den sökande ska stå till arbetsmarknadens förfogande. Det är med andra ord enligt domstolarna inte tillåtet att ställa upp ett sådant krav när det gäller bistånd för den enskildes livsföring i övrigt.
13. Bestämmelsen fördes in i paragrafen genom en lagändring som trädde i kraft 2016. Enligt förarbetena var bestämmelsen avsedd att tydliggöra vad som redan gällde i fråga om skyldigheten att stå till arbetsmarknadens förfogande för att komma i fråga för ekonomiskt bistånd (prop. 2015/16:136 s. 18 f.). Det finns inga specifika uttalanden om vad som gällde eller borde gälla i fråga om sådant ekonomiskt bistånd som lämnas för den enskildes livsföring i övrigt.
14. Det finns alltså inget i förarbetena som tyder på att lagstiftarens avsikt har varit att genom lagändringen utesluta möjligheten att ställa upp ett krav på att den enskilde ska stå till arbetsmarknadens förfogande för att kunna komma i fråga för ekonomiskt bistånd för livsföringen i övrigt. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening är inte heller lagtexten utformad på ett sätt som utesluter den möjligheten. Bestämmelsen i paragrafens andra stycke ska alltså inte förstås på annat sätt än att den enbart tar sikte på rätten till försörjningsstöd.
15. AA har sökt ekonomiskt bistånd till kostnader för internet. Enligt 4 kap. 1 § första stycket är ett villkor för att beviljas sådant bistånd att den sökande inte själv kan tillgodose det behovet eller kan få det tillgodosett på annat sätt. I detta ligger att den sökande måste utnyttja alla de möjligheter som normalt står honom eller henne till buds för att försörja sig, vilket innefattar att den som kan arbeta måste söka arbete och alltså stå till arbetsmarknadens förfogande såvida

han eller hon inte har godtagbara skäl för att inte göra det (prop. 1996/97:124 s. 62 och 168 och prop. 2000/01:80 s. 93 f.).

16. Det ska alltså göras en prövning av om AA har rätt till bistånd till kostnader för internet utifrån förutsättningen att det kan ställas upp ett krav på att den enskilde ska stå till arbetsmarknadens förfogande. Av instansordningsskäl bör Högsta förvaltningsdomstolen inte göra den prövningen som första domstolsinstans. Kammarrättens avgörande och förvaltningsrättens avgörande i den överklagade delen ska därför upphävas och målet visas åter till förvaltningsrätten för ny prövning.

I avgörandet har deltagit justitieråden Kristina Ståhl, Per Classon, Leif Gäverth, Mats Anderson och Magnus Medin.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Emelie Liljeberg och beredningsjuristen Karolina Laczak.